

A KSH szeptemberben kiadott jelentése szerint a GDP a második negyedévben 1,2%-kal emelkedett, amely évtizedes mélypontot jelent. A gazdasági növekedés mértéke az első félévben – a naptári hatás kiszűrésével – 1,9% volt. Ahogy azt múlt havi tájékoztatónkban elemeztük, a visszaesés elsősorban a megszorító intézkedések következménye. A belső kereslet csökken, ezzel szemben a kivitel jelentősen, a behozatal meghaladón emelkedik. Az ipari termelés továbbra is dinamikusabban bővül. Jelentősen növekedett az ipari termékek exportja és kiugróan magas a feldolgozóipar rendelésállományának augusztusban tapasztalt növekedése. A kiskereskedelmi eladások értéke továbbra is csökken. Legfőbb export piacunkra, Németországra vonatkozó előrejelzések szerint a gazdaság bővülése némileg lelassul, azonban a kiegyensúlyozott növekedés feltételei továbbra is adottak. A Kopint - Tárki előrejelzése szerint ugyanez a tendencia várható a világgazdaság egészére nézve is.

Németországban a gazdasági növekedés némileg lelassul

Az euró-zóna országai számára a nemzetközi környezet most kevésbé kedvező. Az USA-ban elmélyült a hitelezési válság és a pénzpiacok ennek következtében bizalmi válságba kerültek, aminek a hatását nehéz megbecsülni. A német kutatóintézetek jövő évre vonatkozó prognózisai a különféle külgazdasági kockázatok folytán (az említett pénzügyi folyamatokon túl az energia- és nyersanyagárak, valamint az euró/dollár árfolyam alakulása) a szokásosnál több bizonytalanságot tartalmaznak, ugyanakkor a tartós gazdasági növekedés keretfeltételei továbbra is adottak. A GDP növekedését 2007-ben 2,8%-ra, 2008-ban 2,2%-ra becsülik. Az infláció mértéke a jövőben nem változik jelentősen. A munkanélküliek aránya lassabban mérséklődik, de tovább csökken, számuk várhatóan 2007-ben 3,8 millió, 2008-ban 3,4 millió lesz. Az export értéke némileg csökken, az import viszont növekszik 2008-ban. A beruházási tevékenység a jövő évre várt visszaesés ellenére továbbra is élénken mondható, különösen a gépek, berendezések területén: a beruházások volumene az idén 10%-kal, 2008-ban az idejéhez képest újabb 5%-kal bővíthet.

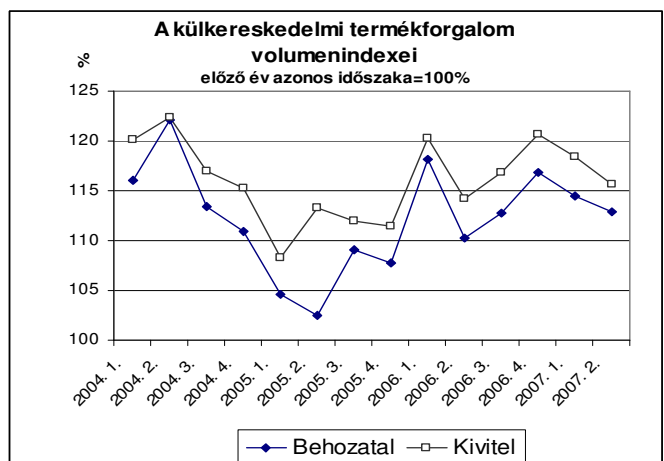
Külkereskedelem Magyarországon

A külkereskedelmi aktívum az I. félévben folyó áron 213 milliárd forint volt, 173 milliárd Ft-tal több mint tavaly ilyenkor. A kivitelben az áruk, a behozatalban a szolgáltatások forgalma bővült gyorsabban. A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexét tekintve a behozatal 2007 első negyedévében 14,5%-kal, második negyedévében 12,9%-kal bővült. A kivitel 2007 első negyedévében 18,4%-kal, második negyedévében 15,6%-kal emelkedett. A növekedés elsődleges tényezőjének a gépek és a szállítóeszközök forgalma tekinthető. Jelentősen bővült az import a

Németország főbb gazdasági mutatói változás a megelőző évhez képest, %

	2005	2006	2007 (a)	2008 (a)
GDP	0,8	2,9	2,6	2,2
Lakossági fogyasztás	-0,1	1,0	-0,1	1,9
Kormányzati fogyasztás	0,5	0,9	1,8	2,0
Bruttó beruházások	1,0	6,1	5,5	3,2
Gépek, berendezések	6,0	8,3	10,1	5,0
Épületek	-3,1	4,3	2,0	1,5
Export	7,1	12,5	7,8	6,5
Import	6,7	11,2	6,0	6,9
Fogyasztói árak	2,0	1,7	2,1	2,0

(a) becsült adat
Forrás: www.ifo.de

feldolgozott termékek csoportjában, továbbá kimagasló mértékben emelkedett az agrártermékek exportja.

Ipar

Az ipari termelés az előző év azonos időszakához viszonyítva 2007 augusztusában 9,5%-kal, munkanaphatástól megtisztítva 12,2%-kal nőtt. A termelés volumene az év első nyolc hónapjában 9%-kal magasabb volt, mint 2006 azonos időszakában.

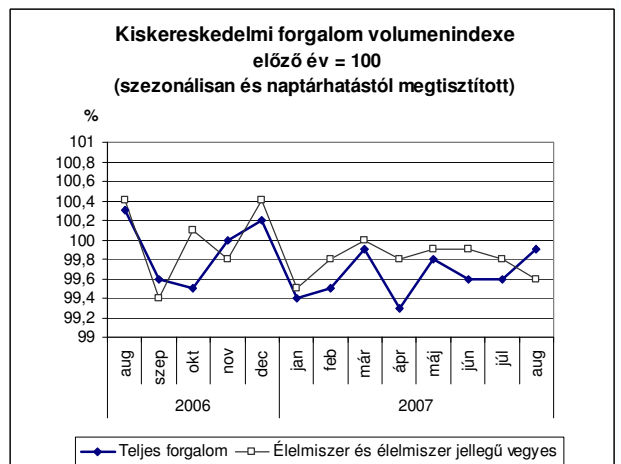
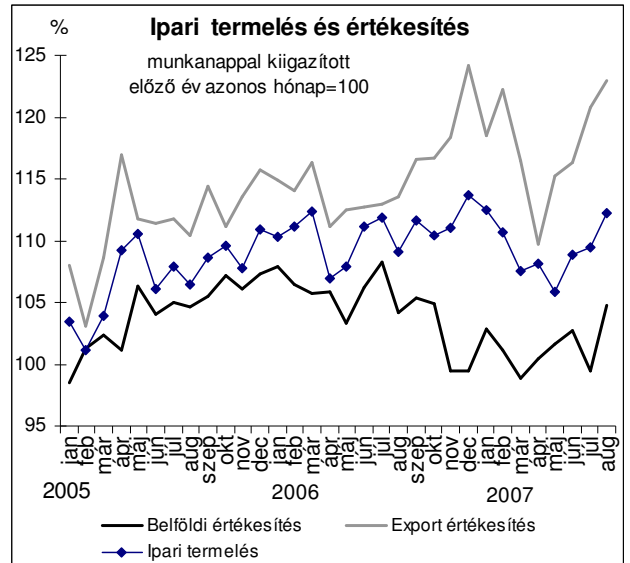
2007 első nyolc hónapjában az ipari export 17,1%-kal, augusztusban 19,2%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Az augusztusi exportértékesítés több mint hattizedét a feldolgozóipar két alágazata adta. A feldolgozóipar legnagyobb exportörének számító villamos gép, műszer gyártásának exportvolumene 25,1%-kal bővült. A másik meghatározó alágazat, a járműgyártás 19,4%-kal növelte külpiazi értékesítését. Az ipar január–augusztusi belföldi értékesítése 1,1%-kal, augusztusban 2,4%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

2007 augusztusában a feldolgozóipari ágazatok összes új rendelése 33,3%-kal emelkedett 2006 augusztusához viszonyítva. Az új exportrendelések kiugróan, 41,7%-kal, az új belföldi rendelések kismértékben, 1,1%-kal nőttek. Az összes rendelésállomány 19,6%-kal haladta meg a 2006-os szintet.

A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körében az egy főre jutó ipari termelés az év első nyolc hónapjában (0,8%-os létszámcsökkenés mellett) 10%-kal magasabb volt, mint 2006 azonos időszakában. 2007 első nyolc hónapjában az ipari termelés Magyarország minden régiójában nőtt az előző év azonos időszakához képest. A legnagyobb mértékű volumenbővülés a Közép-Dunántúlon (16,7%) figyelhető meg.

Kiskereskedelem

2007 augusztusában tovább csökkent a kiskereskedelmi értékesítés volumene. A kiskereskedelmi üzletekben 2007 első 8 hónapjában 3862 milliárd forint értékű árut forgalmaztak. Augusztusban a kiskereskedelmi üzletek forgalma megközelítette a 543 milliárd forintot. Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem változatlan áron számított forgalma augusztusban 2%-kal csökkent az előző év azonos hónapjához képest. A nem élelmiszer-kiskereskedelemben ugyanez a mutató 4,9%-os csökkenést mutat.

KKV Körkép: A lánc tartozás továbbra is komoly gondot jelent a kis- és közepes vállalkozások számára

A KKV szektor egyik, ha nem a legsúlyosabb problémája a késedelmes fizetés és az ebből fakadó lánc tartozás. A KKV Körkép vizsgálatának keretén belül a tartozások elterjedtségét, valamint az erre irányuló kormányzati intézkedések ismertségét és várható hatásait vizsgáltuk. A cégek egyharmada tartozik egy vagy több partnerének, a cégek háromnegyedének pedig partnerei tartoznak. A vállalkozások partnereinek közel egyharmada rendszeresen a fizetési határidő lejártá után fizet, és a késedelmesen befolyó összeg is a teljes értékesítés nagyjából egyharmadát teszi ki. A vállalkozások felével előfordult az elmúlt egy év folyamán, hogy azért nem tudtak fizetni szállítóknak időben, mert nekik sem fizettek vevők határidőre. A megkérdezettek meglehetősen pesszimisták a jelenség visszaszorítása érdekében hozott törvénymódosítások hatásait illetően. A megkérdezettek 62%-a szerint viszont enyhítene a lánc tartozás által okozott problémákon az APEH feketelistájához, vagy a bankok által szorgalmazott pozitív adólistához hasonló lista, amely az egymásnak tartozó vállalkozások neveit tartalmazná.

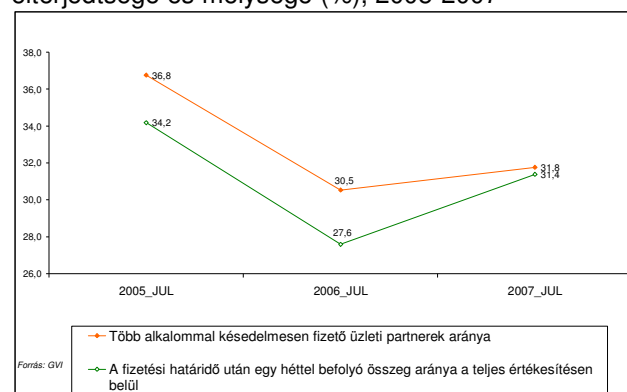
A cégek követeléseinek és tartozásai

A vizsgálatban résztvevő 300 kis- és közepes vállalkozás 80%-ának tartozott egy vagy több partnere az elmúlt fél évben és 75%-ának jelenleg is tartoznak, valamint megkérdezett cégek 47%-a tartozott egy vagy több partnerének az elmúlt hat hónapban és 34%-a jelenleg is tartozik. Az eredmények azt mutatják, hogy az 50 főnél kisebb vállalkozások nagyobb arányban szerepelnek az adósok, illetve a követelők között, mint a 100 főnél nagyobb cégek, valamint azt, hogy továbbra is az építőiparban alakul ki a legtöbb tartozás.

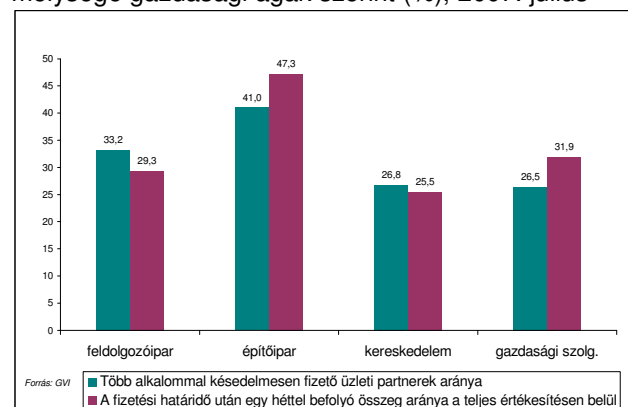
A legnagyobb összegű követelések átlagos értéke meghaladja a 29 millió Ft-ot, és ezek a követelések átlagosan közel 5 hónapja állnak fenn. A megkérdezett vállalkozások tartozásai ennél kisebbek és átlagos idejük is rövidebb: értékük 13,5 millió Ft, és cégek átlagosan 5 hete tartoznak ezzel az összeggel.

A legnagyobb értékű követeléseket illetően a nagyobb cégeknek nagyobb összegekkel, viszont rövidebb ideje tartoznak, és ők is nagyobb összegekkel tartoznak partnereiknek, mint a kisebb vállalkozások. Exporttevékenység szerint a döntően exportáló cégek körében a legalacsonyabb a követelések és tartozások átlagos összege és időtartama, gazdasági ágak szerint pedig a legnagyobb értékű és leghosszabb követelések és tartozások az építőiparban alakulnak ki.

1. ábra: KKV Körkép: A késedelmes fizetés elterjedtsége és mélysége (%), 2005-2007

2. ábra: A késedelmes fizetés elterjedtsége és mélysége gazdasági ágak szerint (%), 2007. július

A helyzet súlyosságát mutatja az is, hogy a megkérdezett vállalkozások 68%-ánál foglalkoznak követeléskezeléssel. A követeléskezelési módok közül a legelterjedtebb az, hogy a vállalkozások maguk hajtják be a tartozásokat. Ezt követi a külső adósságbehajtó cég alkalmazása, majd a vevő előzetes leinformálása. A faktorálás meglepően ritkán használt megoldás kkv-k körében a követelések kezelésére.

Késedelmes fizetés

A megkérdezett kis- és közepes vállalkozások partnereinek közel egyharmada rendszeresen a fizetési határidő lejárta után fizet, és a késedelmesen befolyó összeg is a teljes értékesítés nagyjából egyharmadát teszi ki. A késedelmes fizetés elterjedtsége és mélysége 2007 második negyedévében nagyobb mértékű, mint tavaly ilyenkor, de nem éri el a két évvel ezelőtti szintet.

A késedelmes fizetésnek minden bizonnyal kiemelkedő szerepe van abban, hogy a megkérdezett vállalkozások 30%-ánál merültek fel likviditási gondok az elmúlt év során. A likviditási problémák leginkább a kizárólag magyar tulajdonban lévő, illetve az építőipari cégekre jellemző. Két évvel ezelőtt még a cégek 38%-a küszködött ilyen jellegű problémákkal. Ha a késedelmes fizetést a másik oldalról vesszük szemügyre, akkor azt találjuk, hogy a megkérdezett vállalkozások 42%-a az elmúlt egy év során legalább egyszer késett más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségének kiegyenlítésével. A késedelmesen fizetők az elmúlt 12 hónap folyamán átlagosan 14-szer fizettek a határidő lejárta után.

A vállalkozások egymás közötti késedelmes fizetésénél jóval ritkábban fordul elő a kkv-k körében az adók és járulékok határidő utáni befizetése, vagyis a hatóságok felé inkább betartják a határidőket, mint egymás felé. A megkérdezett vállalkozások csupán 8-8%-ával fordult elő az elmúlt egy hónapban, hogy késedelmesen fizették be társadalombiztosítási járulék, illetve a különböző adókat (két évvel ezelőtt 10% és 11% volt ezen cégek aránya). Mindkét esetben az figyelhető meg, hogy a kis cégek nagyobb arányban fizetnek a határidő után.

Lánctartozás

A késedelmes fizetés egyik kézenfekvő oka a lánctartozás. A megkérdezett vállalkozások 47%-ával előfordult az elmúlt egy év folyamán, hogy azért nem tudtak fizetni szállítóiknak időben, mert nekik sem fizettek vevőik határidőre. A tartozási láncban nagyobb arányban találunk kisebb vállalkozásokat, mint nagyobbakat: előbbiek 60%-a, utóbbiaknak viszont csak 42%-a fizetett késedelmesen azért, mert neki sem fizettek időben. Továbbá ismét megállapíthatjuk, hogy az építőipari cégek a leginkább érintettek a lánctartozásban, hiszen kétharmadukkal történt meg az az elmúlt év során, hogy a vevői késedelmes fizetése miatt nem tudta betartani a fizetési határidőt, míg például a gazdasági szolgáltatások területén működő cégek között csupán 28% ezen cégek aránya.

A megkérdezett cégvezetők 55%-a szerint az elmúlt három hónap során nem változott a lánctartozás által okozott problémák súlya, 28%-uk szerint nőtt és csak 3%-uk véli úgy, hogy csökkent.

A lánctartozás által okozott problémák súlyosságát a kormányzat is felismerte, ezért a jelenség visszaszorítása érdekében 2007. július 7-i hatállyal törvénymódosításokat hajtott végre. A csődtörvény módosítása értelmében a fizetési határidőt követő 15 nap elteltével a bíróság kimondhatja a tartozó fél fizetéseképtelenségét. A közbeszerzési törvény módosítása értelmében a megbízás teljesítését követő 15 napon belül el kell kezdeni az átadás-átvételi eljárást. A Polgári Törvénykönyv módosítása értelmében pedig a vállalkozót díjkövetelése erejéig a megrendelő tulajdonát képező, a szerződés szerinti munkák végzésére szolgáló ingatlanon jelzálogjog illeti meg.

A megkérdezett vállalkozások több mint kétharmada általában a törvénymódosításról, 38%-a pedig a törvénymódosítások minden egyes eleméről hallott. A nagyobb vállalkozások körében ismertebbek a törvénymódosítás elemei, a leginkább informált cégek pedig az építőipari vállalkozások, vagyis azok, akiket a leginkább sújt a lánctartozás.

A cégek meglehetősen pesszimisták a törvénymódosítás hatásait illetően: 22%-uk arra számít, hogy a törvénymódosítások teljesen hatástalanok lesznek a láncartozás által okozott problémák visszaszorításában, és csupán 1%-uk véli úgy, hogy nagy hatást fognak gyakorolni. Némileg optimistábbak azok a cégek, amelyek leginkább érintettek a láncartozásban, vagyis a kicsik, a kizárólag belpiacra termelő és az építőipari vállalkozások.

A láncartozás által okozott problémák visszaszorításában az egyes törvénymódosítások közül leginkább a Polgári Törvénykönyv módosításától várják a sikert a cégvezetők, bár ebben az esetben is csak a megkérdezettek 4,3%-a vár számít nagy hatásra, és a Ptk. módosítása által adott joggal az építőipari

vállalkozások 56%-a élne is. A csődtörvény módosításának hatástalanságát jelzi előre, hogy a cégek 66%-a biztosan nem kezdeményezné a felszámolási eljárás megkezdését a bíróságnál a fizetési határidőt 15 nappal túllépő partnerrel szemben. Ha újra felidézzük a késedelmesen fizető üzleti partnerek arányát (32%) és a legnagyobb összegű követelések átlagos időtartamát (141 nap), ezen nem is csodálkozhatunk.

A megkérdezettek 62%-a szerint viszont enyhítene a láncartozás által okozott problémákon az APEH feketelistájához, vagy a bankok által szorgalmazott pozitív adóslistához hasonló lista, amely az egymásnak tartozó vállalkozások neveit tartalmazná.

1. táblázat: A vállalkozások legnagyobb összegű követeléseinek és tartozásainak átlagos értéke és időtartama, 2007. július

Változó	Kategória	Legnagyobb összegű követelés		Legnagyobb összegű tartozás	
		átlagos értéke (Ft)	átlagos időtartama (nap)	átlagos értéke (Ft)	átlagos időtartama (nap)
Létszám	20-49 fő	11 375 211	159,8	13 472 059	50,0
	50-99 fő	35 621 818	167,2	10 111 667	30,9
	100-249 fő	44 230 606	106,1	17 770 833	34,0
Külföldi tulajdon	nincs külföldi tul.	27 072 469	138,5	10 804 930	44,0
	részben külföldi	42 646 211	158,3	17 571 429	16,4
	tisztán külföldi	30 519 697	144,4	29 775 000	20,7
Export árbevételén belüli aránya	nincs export	33 058 959	146,6	12 853 333	48,7
	x-50%	30 459 970	141,3	18 575 862	32,7
	51-x%	15 243 750	128,5	5 057 143	20,1
Gazdasági ág	feldolgozóipar	12 771 500	118,0	12 581 579	31,5
	építőipar	73 301 471	129,4	16 557 895	45,3
	kereskedelem	24 770 455	182,2	10 172 500	39,6
	gazdasági szolg.	36 511 407	179,8	17 431 818	51,9

*Adatok forrása: GVI, IFO, KSH, Kopint-Tárki
Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az
alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2007/szeptember, Budapest
2007-10-22*